

సీతా, మంజూ, రాధికా—ముగ్గురూ మూడు గుణాలకి గుత్తదారుల్లా ముద్రవేసేసుకున్నారు. వీధిబడిలో రక్తుకోవటం, కొంచెం పెరిగి గిల్లుకోవటం మరికొంచెం పెరిగి మూతి విరుపులూ—ముక్తువుటాలెగరేయటంతో వయస్సు చదువూ పెరిగి—స్కూలువదిలి కాలేజీకి పొమ్మనే రోజు వచ్చేసింది. సీత చదువుకి చుక్కవెట్టించేశారు...సీత ఇంటి వాళ్లు : మంజూకి మరో రెండేళ్లు చదువుకో అనే అండ అప్పగారి అధ్వర్యంలో దొరికింది. రాధికకి ఎవరి ఆజ్ఞలు, ఆంక్షలూ లేవు. కానీ తల్లి అంటే గిట్టదు. తండ్రి అంటే భయం లేదు. అసలు ఎవర్నీ లెక్కచెయ్యదు. మొగళ్లంటేనే ఈనడిస్తుంది. 'అందుకే వాళ్లనాన్న చదివిస్తారుట' అంటుంది మంజూల.

సీతకి వెళ్లి ఎప్పుడు కుదిర్చారో కాని చాలా నిరాడంబరంగా ముడెట్టించేసి, వో వారంలోనే ప్రయాణం కట్టించి పంపించేశారు అత్తవారింటికి : అదేం అదృష్టమో సీతమ్మ తన పేరుని సార్థకం చేసుకొంది. వెళ్లిన ఆరుమాసాల్లోనే, ఇంటిని నిభాయించే పెద్దబావగారికి గుండె నిలిచిపోయింది. నక్కమొహంతో నారదబుద్ధులతో, ఇల్లుని వట్టుకు తినే దూరపు బంధువు మంచానపడి

మూణ్ణెల్లు ఏడిపించి కన్నుమూశాడుట. సీత వూవిరితీసుకునే ఆనందపు ఘడియల్లో—సీతవతిగారిని ఆఫీసులో కుర్చీ ఖాళీ చేయించేశారుట. మరోవూరికి పొట్ట పట్టుకొని పోవలసొచ్చింది. పోనీ, కొత్తవూళ్లోకాపరం పెట్టుకు సుఖవడదా మనుకుంటూ వుండగా—సీత తల్లికి వచ్చి క్కిందనే నెపంతో తండ్రి మళ్లి వెళ్లి కొడుకయ్యాడని తెలియపర్చారుట. అంతే ఇహ :

సీత నిజంగానే విచ్చిగా మారి అందర్ని తిట్టటం, గిల్లటం, జుత్తు పీక్కోవటం మొదలెట్టింది. అదలా పెరిగి చుట్టూవున్న వాళ్లని దూరంగా గెంచేసుకొంటూ, మనస్సులో ముళ్లపొదల్ని పెంచుకొనే సమయానికి, మంజూకి 'మరో మూడేళ్లు చదవ్వొచ్చు' అనే అప్పగారి హుకుం దొరికింది.

అందుకే, సీతవున్న వూరిలోని కాలేజీలో చేరింది. ఇల్లు వెదుక్కుంటూ సీతని చేరింది. కాని సీత చూపు మారింది. రూపంలో వికారం పుట్టింది...మంజూకి భయమేసి వెనక్కి నడిచింది. కంట తడి రాలేదు. జాలి వెయ్యలేదు. అంతే. వచ్చినట్టే వెళ్లింది. హాస్టల్లోకూర్చొని కళ్లుతెరిచినామూసినా సీతరూపే కనపడుతోంది—అంటూ అర్ధరాత్రి అరుపుల్లో పక్క

వాళ్లని హడలకొట్టింది. మంజూకి జ్వరం అన్నవార్త హాస్టల్లో మారు మ్రోగింది. జ్వరం తగ్గేక, వూరికెళ్లిన మంజూ మళ్ళీ కాలేజీకి రాలేదు. ఏడాది తిరిగింది. 'అక్కపోయిందిట—బావని ఎవరు చూస్తారని' అమ్మ కంటతడి పెట్టుకుంటే మంజూ తలొంచి వొప్పేసుకుందిట. సీతకి ఎవరో ఆ వార్త చెప్పారుట. సీతకి ఏడ్పువచ్చిందిట. మామూలు మనిషిగా మాట్లాడి ఆరితేరిన ఇల్లాలికి మల్లె ఇంటిని తీర్చి దిద్దుతోందిట. కానీ ఏం లాభం? ఈ విచ్చికి తిరుగువుండదని దృఢంగానమ్మి మరో అమ్మాయికి మాట ఇచ్చేసిన సీత భర్తకి మతిపోయి నట్టుంది. సీతలో ఈర్ష్య చిగురించింది. వాదనలూ వర్షాలూ పడుగుల్లాంటి రాధాంతాలలోకి ఆరిందాలా ప్రవేశించేసి ఇంటిని కోర్టుగా మార్చేసుకొందిట.

ఆ సమయంలోనే మంజూకి పుత్రరం రాయలనే కోరిక పుట్టింది సీతకి. ఓ గుణపాఠం నేర్పేదృష్టితో ఇలారాసింది.

'నా మంజూ, నువ్వు తెలివిగా ప్రవర్తించానని విర్రవీగుతున్నా వేమోనే వెరిమొహమా! మీ బావకి వెనక్కి జరిగినకాలం చాలా అపురూపమైనదే! అటువంటి సున్నితమైన వయస్సు, లేతమనస్సు, చల్లని ఆ

వేన్నెలా ఆ రోజులూ అవన్నీ గతానికి, అంటే మీ అక్కకే పరిమితం చేసేసి మిగిలిన మీ బావని ఏం బావుకుందామని కట్టేసుకున్నావో నాకర్థంకావటంలేదే : నీలోని పసితనాన్ని చూసి మురిసే మరో సమవయస్కుడు దొరకడని భయపడ్డావా? లేక మీ అక్క జహ్వరీమీద మోజు పడ్డావా? నిజం వాప్పేసుకు వుత్తరం రాస్తావని తలుస్తా! - అంటూ నిలేసినట్లురాసిన సీతవైనా, సీత వుత్తరం వైనా మంజూకి మొదటకోపంవచ్చింది. తర్వాత సీతరాసిన దాంట్లోంచి నిజం తొంగిచూసినట్లనించింది. అదే మాట-మరోలా అమ్మ తనకి రహస్యంగా బోధించింది.

'నీ చదువుకి మీ బావ ఖర్చుపెట్టాడు. నీకు బోలెడు గుడ్డలు కొన్నాడు. నాకూ బోలెడు పెట్టాడు. ఆదేమో కన్ను మూసిందా : మనకి తలదాచుకునేందుకు కొంపా గోడు లేదాయె!' అంటూ కంట తడిపెట్టుకుంది... 'పోనీ నువ్వు-నువ్వు చేసుకుంటావా? మనం ఋణపడ్డామన్న బాధవుండదు. అది నువ్వే ఆలోచించాలి. నీకంటే వయస్సులో కాస్త ఎక్కువ తప్ప ఎందులోను ఏలోపం రానివ్వడు!' - అంటూ సమర్థించి తన బుర్రకి ఏ ఆలోచనా రాకుండా చేసింది.

తను యెందుకు వాప్పేసుకుందో : తనకే అర్థం కావడంలే దిప్పుడు. సీత వ్రాసినట్టు తన అక్క నగలూ బట్టలూ బైటికి పోతాయేమోనన్న దుగ్ధే కారణం కావచ్చు. చిత్రం. మరి, ఇప్పుడు వాటిని చూస్తేనే తనకి ఎందుకో అంత అసహ్యం వట్టుకుంది. వూరికే కోపం వచ్చేస్తోంది. అక్కగురించి మాటలు బావనోటంట వస్తే తనకి సూదులు గుచ్చిన అనుభూతి కలుగుతోంది. ఇందాకా తనలో పుట్టిన ఈర్ష్యకావచ్చు. ఏమో అలా అనటం న్యాయంకాదు. అసలు ఈర్ష్య అంటే ఏమిటో తనకి

తెలియదు. తనని ఎవరితో సరిపోల్చి వెంచారు గనుక : ఏదో తల్లిదగ్గర వున్నప్పుడు తల్లీ పొట్ట నింపింది. తరవాతమాత్రం, అక్క ఎక్కడ తనని సరిగా చూసింది? అబ్బే—వాళ్లు తినేటప్పుడు తను రాకూడదనేది. వాళ్ళ మాటలమధ్య పలకూడదట. వాళ్ళతో సినిమాలకి, షికార్లకి అసలే పనికిరాదు. అప్పుడు పుట్టని ఈర్ష్య యిప్పుడేమిటి!

అప్పట్లో అప్పుడప్పుడూ బావ ఓర చూపులో తనకి దగ్గరకావాలని చూసినట్టు అనిపిస్తోంది, ఇప్పటి మాటల తీరులో : కానీ తను దూరంగానేవుంది. ఆ మాటకి వాస్తే ఇప్పుడూ అంతే. బావలో మార్పు వచ్చేస్తోంది. అవి తియ్యకూడదు, ఇవి తియ్యకూడదు అనే ఆ ఆంక్షలేయటంచూస్తే తట్టుకాలేసు కొస్తోంది.

సీతకి బదులు ఏమని వ్రాయాలో అనుకుంటూ ఆ రాత్రికి జాగారం చేసేసింది. వేగుచుక్కని చూసి, వుత్తరం పూర్తిచేసి, కుర్చీలోనేకుసుకుత్సా, తనూ తన చిన్నతనం తలుచుకొంది. తనపై తనే బోలెడు జాలిపడి ఏడ్చేసుకుంది. సీతకి రాసిన వుత్తరాన్ని పోస్టుడబ్బాలో వేయించేక, తేలికపడి నిద్దరోయింది, మంజూ :

సీతకి చాలాకాలంతర్వాత బరువైన వుత్తరం వచ్చింది. సీత కవరుని అన్ని పక్కలా తిప్పుకుంటూ మురిసింది. అవసరం లేకపోయినా వారా వీరా అని పలకరించి, స్నేహితురాలు రాసిందంటూ కవరుపై ఎడ్రస్ ని ముందుంచి, మురిపించి, అంతా మాటు మణిగాక, వంట రిగా కూర్చుని కవరు చించింది. కావాలి తాలు బైటికితీసి, మంజూని చూస్తున్నట్టు కంటతడిపేట్టేసుకు మధ్య మధ్య కళ్ళంట కారే నీటిని వేలితోతీసి, దూరంగా విసిరింది... అందరికీ తన దుఃఖానికి కారణం తెలిపింది. సానుభూతి

దొరక్క, తనే సమదాయించుకు, వకటికి పదిసార్లు వుత్తరం చదివింది. భర్త రాగానే—'పాపం' మంజూ వ్రాసింది ఎంత మంచిపిల్లో : అంటూ వివరాలన్నీ గుక్కతిప్పకోకుండా చెప్పేసింది.

'అతను అదృష్టవంతుడు. అప్ప పోగానే చెల్లెల్ని కట్టేసుకుని జీవితాన్ని పూర్ణంగా అనుభవిస్తున్నాడు. వూరికే వాళ్ళకేంబాధో వీళ్ళకేంబాధో—అని బాధపడే నాలాంటి మొద్దుమొహంవాళ్ళకి వాతల్లెట్టి కన్ను తెరిపించినట్టు అనిపిస్తోంది' అంటూ తన గోడుకి పరిష్కారంకోసం కొట్టుమిట్టాడుకున్నాడు.

'ఓహో—ఇప్పుడు' కూడా మీ ఘన తనే చెప్పుకొంటున్నారే — ఏమిటి, మంజూకి, భర్తకి పట్టిన అదృష్టమా? అది భరించలేకే బోలెడు ఏడుస్తూ ఓ దస్తా కావితాలు నింపేసింది... పోనీ ఆ ఏడుపు ఎందుకులెండి? మీరూ ఆ అదృష్టాన్ని పట్టించుకుని వూరేగండి : కానీ ఒహాటే మాట మళ్ళీ నన్ను ఈ గడప తొక్కనివ్వకండి. నేనూ తొక్కును ఏం? ఎక్కడో వో బోట పడివుంటాను. లేదా, ఏదో వో పని చేసుకుబతుకుతాను' - అంటూ ఘర్షణ వెంచేసుకుని, విశ్రాంతి లేకుండా ఏడుస్తూ పడుకుంది... సీత. ఎందుకో తనకి వూరికే కోపంవచ్చింది. ఏవేవో ఆలోచనల్లో ములిగి ఎన్నో పూహలకి తావు కల్పించుకుని, ఎప్పుడో చాలారాత్రి తిరిగేక నిద్రలో జారింది.

మళ్ళీ తెల్లారటంతో జీవితానికి బోలెడు పనులు. ఇవి చూసుకు ఇదంతా నాదేనని అనుకుంటూ ఇల్లాలు బానిసగా బ్రతుకుతోంది. శాసించాననుకుంటూ శాసనానికి తల వొగ్గుతోంది. మనుషులు ప్రేమకి ఆ పేరుకి వివరీతార్థాలు చెప్పుకు ప్రేమకి సమాధి కట్టుకుంటున్నారు. ఈ అమ్మాయిల అహంలోనే వినాశం వుట్టింది.

అసలు అందం మనస్సుల్ని విడిచి

శరీరానికి పరిమితమై వెర్రితలలేసి, మురిపిస్తూ కీచకుల్ని నృష్టించి, ధర్మ పన్నాలని వల్లిస్తే వినేందుకు, విరాటుడికి కూడా విసుగే ఈనాడు!... సీత తన వూహలపై కసురుకుంది. పొద్దున్నే ఇదేం బుద్ధి? తనకెందుకు ఈ లోకపు మరమ్మత్తూ? పోనీ ఎవరి ఖర్మ వారిదీ. సుంజూకి జాలిపడేవాళ్లు కావాలి కనక తనకి వ్రాసిందితప్ప భర్త ఎదట ఎన్ని టక్కులు పోతోందో! నంగనాచి. ఆడ వాళ్ళకి ఎలా తెలుస్తుందో అనేవాడు తన చిన్నప్పుడు బావ... నిజమే తను ఆ విషయంలో వోడిపోయింది. చిన్న నాడు బావని ఆకట్టుకోలేక—ఆ తులసికి వుత్తరాలు చేరవేసి, తనకి దూరం చేసుకొన్న సంఘటనే చాలు... ఇప్పుడు వున్నమతి చెడేట్లుంది. ఉక్రోషంలో తను అందే, కాని... తన భర్త నిజంగా ఆ అమ్మాయిని ఎకాయెకి ఇంటికి పిల్చు కొచ్చేస్తే... తను ... తను ఎక్కడికి పోగలదూ? గుండెల్లో బరువు వచ్చి నట్టు అయింది. అన్నింటికి భగవంతుడిదే భారం... అలా అనటంలో ప్రతి ప్రాణికి తృప్తి దొరుకుతుంది. గాని సీతకి దొర కటంలేదు... వనిమనుషుల ప్రహసనం ప్రారంభంకాగానే—మళ్ళీ ఎండెక్కుతోన్న ధ్యాసలోకి పడిపోయింది.

ఆ సాయంకాలం ఎప్పటిలా స్టూటర్ చప్పుడు వినబడలేదు. ఏదేనా కబురు తెచ్చే నౌకరూ రాలేదు. 'సరేలే' అను కున్నా, మనస్సులో శంకలు గుసగుస లాడూ న్నిమిత్తాన్ని పాడుచేస్తున్నాయి. సీతలోని సీత కోప్పడుతోంది. నువ్వు ఏదో ఒకటి చెయ్యాలి. అతన్ని చివా డేసి సంసారం దిద్దేసుకోవాలి. నీలోని కోపానికి స్వస్తి చెప్పేసి, అతనిపైన ఆప్యాయతని చూపిస్తూ అభిమానం సంపాదించుకుంటే—తన జీవితమంత సుఖమైనది మరొకరికి దొరకదు. తనంత అదృష్టం ఎందరికి అనుకుంటూ వుత్సాహంగా ఇల్లుసర్దింది. పక్కలపై తెల్లటి దుప్పట్లు పరిచింది. తనకి

నప్పీ నట్లు అలంకరణచేసుకొంది. అద్దానికి అతుక్కుపోయి అందాన్ని చూసు కుంటూ మురిసింది. కింది పెదిమ కొరుక్కుంటూ మాటి మాటికి ఎర్రరంగునే చూసుకొంది. కళ్లు బరువెక్కుతున్నాయి. కొలికెలు ఎరువెక్కి కాటిక అందాన్ని తరిగేట్లు చేస్తున్నాయి.

వీధి చివర కారు హారన్ మోగింది. కుక్కలు అరిచి ఏడుస్తున్నాయి. పెరటి గేటు కీచురాయిలా కుయ్యమంది. సీత జారే పమిటని సర్దుకుంటూ తలుపు తెరిచింది. తన భర్త వచ్చేశాడు. తన తీర్మానాల్ని చెప్పేయాలని మనస్సు ఆరాటపడుతోంది. గడపలోనే నిల్చుని అతనికేసి చూస్తోంది... అతని వెనక నీడలా అతుక్కున్న అమ్మాయి, అలికిడికి వులిక్కిపడింది. ఆ అమ్మాయిని ఎక్కడో చూసినట్లువుంది. ఎవరూ?

అవును. రాధిక! ఎందుకొచ్చింది? వెళ్లికొద్దని వుపన్యాసాలు అయితే ఇచ్చింది కానీ, ఈ జీవితానికి తోడు కావాలని తెలుసుకొందన్నమాట! ఈ అమ్మాయికోసం పరితపిస్తూన్నది తన భర్త? అతన్ని చూసి, అలగాలో అనప్యాయంకోవాలో సీతకి ఆ క్షణాన తట్టలేదు. ఇద్దరూ సీతపక్కనుంచే—కొత్తవాళ్లని తప్పకవెళ్లకే పాతవాళ్లలా వెళ్ళిపోయారు. భర్త మనస్సులో తన కున్నరూపం విచ్చిదానిగా! అందుకే అతను చూస్తున్నా తనలోని మార్పు గుర్తించలేదు.

రాధికకి చిన్నతనానే స్వేచ్ఛ దొరి కింది. ఎంతో అనుభవాన్ని వెను భూతంలా మోస్తోంది. నడివయస్సులో స్థిరపడాలి తప్పదని రూఢిచేసుకుంది. కాలాన్ని వ్యర్థం చేసుకోదు. ఏడడుగులేం ఖర్మా? ఏడాదినుంచి నడిపిస్తూ—నడు స్తోంది. ఆలస్యంగా అబ్బిన అలవాట్లకి, జీర్ణించిన రోగానికి తిరుగువుండదు... తన గదిలో దీపాన్ని ఆర్పి, పెరట్లో

దీపాన్ని వేశారు. అవును. తనకి స్థానం అక్కడే. అందుకే ఒక్కమాటకూడా చెప్పలేదు అతను. అతని నిజరూపం ఆ ఇల్లంతా తిరుగుతూన్న అనుభూతి కలిగింది సీతకి.

ఆమెనోట మాటరాలేదు. గొంతు ఎండినట్లుంది. ఇంట్లోకి వెళ్లడమా, వద్దా? తీరని వేదన ఆవహించి హృదయాన్ని దహిస్తోంది... గేటు తీసేవుంది. ఎక్కడి కయినా వెళ్లాలనుంది. ఎక్కడికి వెళ్లాలో తెలియదు. వెళ్లాలి. తనకోసం కంటతడి వెట్టేజీవి ఈ లోకంలో మరొకటిలేదు. అందుకనే విచారం, ఆనందం గుచ్చెత్తిన అనుభవం వచ్చింది.

సీత రోడ్డుదాటి ఏటివెంపుకి నడు స్తోంది. ఇనకదిబ్బపై రావిచెట్టు నీడపడి గాలికి కదుల్తోంది. ఏరు ఏడుస్తున్నట్టు వొదిగి కదులుతోంది.

అతను సీతకి చేరువగా వచ్చాడు. దూరంగా రాధిక అరుస్తోంది. 'ఏమిటిది? ఎదుకు రమ్మన్నావు నన్ను? నేనేం మీ భాగోతం తెలీక రాలేదు. నీలోని మూర్ఖత్వాన్ని ఆరాధిస్తూ నిన్నూ—నీ సీతసీ పూజించేటంత అంధకారం నన్ను ఆవహించదు!'... ఆ ధ్వని ఒక్కసారి మారుమోగింది. దిక్కులు పలికాయి. ఉలిక్కిపడ్డ పక్షులు వంత పలికాయి. ఏరు బెదిరి అలలుగా తేలి చూసింది.

సీతలోని అభిమానం ఆలోచనల్ని అదిమిపట్టి ముందుకు నడిపించింది. లంగరేసిన పడవలోని దీపం చీకటిని సూటిగా చూస్తోంది. పడవ కదుల్తోంది. మనుషులు కునికిపాట్లు పడుతున్నారు.

సీత తూలుతూ నీటిదరి చేరింది. అతనూ అనుసరించాడు.

'ఏటి బాబు, ఈ పరేసకం? తఱవ రేటి, ఈ పడవేటి, నెగండి!' అనే బాపన్నని పోల్చుకున్నాడు.

'ఈ అమ్మగార్ని ఇంటిదగ్గర విడు. నేను తర్వాత వస్తా!' అన్నాడు.

ఆ కంఠం తొణకలేదు. చెదరలేదు. బెంగగా బేలగా పలకలేదు.

'ఇంతేనా!' అంటూ సీత అరవలేదు!

